

Sotus (1), Complutenses (2): quibus adstipulantur e nostra Societate Conimbricenses (3) et Alamannius (4). Alii autem auctores, nec pauci illi nec contemnendi, arbitrantur accidens, licet non possit esse subjectum quod primum et ultimum, posse tamen esse proximum: quam sententiam sectantur Scotistæ, Mastrius (5), Pontius (6), et alii cum Scoto (7); et Suarez (8), Bartholomæus Amici (9), Soarez lusitanus (10) aliique. S. Thomas a multis creditur stare pro prima sententia, ut eruitur ex pluribus ejusdem testimonii (11), quamvis non desint quædam alia, quæ favere videantur secundæ, ut cum v. g. concedit S. Doctor unum accidens alteri inesse; dicimus enim colorem esse in superficie (12): et alibi docet, quod in Sacramento Eucharistiæ conferitur dimensionibus, quæ fuerunt panis, ut sine subjecto subsistant in hoc sacramento, quod est prima proprietas substantiæ; et her consequens datur eis, ut sustineant alia accidentia, sicut et sustinebant, quando substantia eis suberat (13). Idem expresse in opusculo de Natura accidentis: Quædam accidentia sunt, inquit, quibus tantum hoc convenit, scilicet inesse rei... Verumtamen subjectum eorum proprium non est esse substantiale ipsius rei, sed accidens aliquod, sicut quantitas est subjectum qualitatis. Constat igitur, quod

(1) De Prædicam. cap. 5, de Substant., quæst. 2. in fin.

(2) Logic., disp. 12, quæst. 5, n. 28 et a num. 42.

(3) Loc. cit. quæst. 3.

(4) Summ. Philos., 1.^a part., quæst. 10, art. 3.

(5) Logic., disp. 7, quæst. 1, n. 41.

(6) Logic., disp. 12, quæst. ult. n. 20.

(7) 4.º dist. 2, quæst. 2.

(8) Loc. cit.

(9) Logic., tract. 16, quæst. 7, dub. 3.

(10) Logic., tract. 5, disp. 2, sect. 1.

(11) Vide v. g. 1. 2., quæst. 7, art. 1, ad 3.um; 1. p., quæst. 56, art. 1, ad 3.um; de Virtut., quæst. 2, art. 3, ad 2.um; lib. 1.º Poster., lect. 34, init; 3.º dist. 33, quæst. 2, art. 4, solut. 1 et ad 1.um etc.

(12) 1. 2. quæst. 7, art. 1, ad 3.um Cfr. 3. p., quæst. 77, art. 2, corp. et ad 1.um; 4.º dist. 16, quæst. 3, art. 1, solut. 1, ad 3.um

(13) 4.º dist. 12, quæst. 1, art. 1, solut. 3, fin. Cfr. 1.º dist. 3, quæst. 4, art. 3, ad 2.um

esse qualitatis est inesse quantitati (1). Denique alibi hæc habet. Unum accidens alterius subjectum esse non potest; nam cum nullum accidens per se subsistat, non potest alteri sustentamentum præbere, nisi fortasse dicatur, quod in quantum est a subjecto sustentatum, aliud accidens sustentat (2), ubi iterum, licet sub dubio, non renuit concedere, quod unum accidens possit esse subjectum proximum alterius. Accedit quod quædam loca pro priori sententia relata videntur solum excludere, quod unum accidens sit primum subjectum alterius, et in eo sensu asserere accidenti, quod possit esse solummodo ratio recipiendi aliud (3). Verum hoc non est præcise negare, quod tenet secunda sententia, ut patet ex prænotandis; hæc enim solum contendit unum accidens ita esse rationem recipiendi aliud, ut revera sustentet illud tamquam proximum subjectum, quamvis non ut primum fundamentale ac remotum subjectum, nam hoc modo sola substantia est subjectum omnium accidentium.

Quæstionem hanc, quam non magni momenti esse arbitrator, in medio relinquo, et alibi forte aderit occasio plura de illa dicendi. Interea qui plura velit cognoscere, adeat Suarezium et Complutenses (4).

Pro varietate harum sententiarum varie quoque interpretantur auctores vim illius effati: *Accidentis non est accidens*, quo in sententia omnium negatur accidenti ratio subjecti, saltem primi ac remoti, respectu alterius accidentis.

Accidentis non
esse
accidens, quo
sensu
dicatur.

ARTICULUS IV.

Utrum ex pluribus actu substantiis una simpliciter existere possit natura.

282. Idem illi auctores, qui prout superius retulimus, absurdum putavere divisionem substantiæ in completam et incompletam, non verentur agnoscere substantias, quæ in ratione naturæ possint esse complete vel incomplete. Natura

Quid natura.

(1) De Natura accidentis, cap. 1.

(2) De Virtut., quæst. 1, art. 3, corp.

(3) Vide v. g. dist. 33, quæst. 2, art. 4, solut. 1, corp. et ad 1.um

(4) Locis citatis. Cfr. Anton. Mayr., *Philos. perip.*, part. 2.^a n. 1445 seqq.

enim est, quemadmodum fert communis Philosophorum sensus, ipsa substantia quatenus est primum operationis principium. Dicitur *primum principium*, ut distingatur a potentiis activis, quæ sunt et ipsæ principium operationis, at non primum, sed proximum et secundarium, utpote quæ efflorescunt ex ipsa natura ejusque virtute operantur. Hinc sequitur pro varietate specifica substantiæ variam quoque esse naturam, quia diversis entibus diversæ debentur operationes: unde fit etiam, ut ex diversis operationibus entium diversam colligamus naturam. Substantia itaque et natura idem reipsa sunt, licet conceptu differant; nimirum quævis realitas, prout per se existit, est substantia; prout vero est principium passionum et operationum, est natura. Et in his quidem nulla est controversia.

Jam omnis substantia, pergunt illi auctores, potest aliquid operari etiam sola et sine consortio alterius substantiæ creatæ, et respectu ejusmodi operationis est profecto *natura completa* (1); est enim natura completa ea, «quæ est principium intrinsicum integrum, sive sufficiens sibi, certarum operationum» (2). Verum potest natura aliqua, licet completa in genere substantiæ, esse principium insufficientis respectu aliarum operationum, ac proinde incompleta in ratione naturæ. Est ergo natura incompleta, «quæ pro aliquo operationum ordine, ad quas exerendas est ex se ordinata, non est principium sufficiens, sed se habet ut pars ejusdem, et indiget compleri ab alio, ut sunt singula organa in vivente» (3). Ergo substantia, licet completa semper in ratione substantiæ, potest esse natura incompleta: tales sunt generatim omnes substantiæ, quæ sunt partes alicujus compositi naturalis. Naturæ vero completæ e converso sunt vel substantiæ compositæ, vel etiam simplices, quæ non sint partes alterius (4). Quamvis ergo respondeat sit divisio substantiæ in completam et incompletam, admittenda est divisio naturæ in completam et incompletam; sicut etiam substantiæ

(1) Palmieri, *Ontol.*, thes. 15, part. IV, pag. 355.

(2) *Id.*, *ib.*, part. III.

(3) *Id.*, *ibid.*

(4) *Id.*, *ibid.*

in simplicem et compositam, simplex enim est quæ partibus non constat, secus vero composita (1).

Cæterum natura completa non est simpliciter unum ens, sed plura, licet sit una natura. Et ratio est, quia iisdem manentibus actu substantiis, potest nova et diversa existere natura, prout substantiæ illæ vires suas in unum conferant, ex quibus hoc vel illo modo conjunctis una vis completa resultet. atque adeo *unum* principium operandi, seu una natura (2). Præterea partes unitæ non desinunt esse plures (3), nam realiter divisibiles sunt; substantiæ autem realiter divisibiles sunt distinctæ, substantiæ autem actu distinctæ, sunt quoque actu plures (4). In composita ergo substantia sunt plura *entia et plura esse*, et solum fit ex illis unum esse suppositi ac naturæ (5). Cæterum hæc natura ex substantiis simpliciter et actu multis resultans, non est quomodolibet una, sed *una per se* (6). Nam, ad rationem unius per se satis est, quod adsit natura una completa subsistens, sive denique simplex illa sit sive composita (7), unum nempe suppositum et unum *ontologicæ* subjectum (8), quale potest existere ex multis actu substantiis, dummodo conficiant unum operandi principium.

Ut ergo breviter omnia in summam contrahamus, doceant hi auctores: α) licet nulla datur substantia, quæ in genere substantiæ sit incompleta, at necesse esse admittere naturas tum completas tum incompletas: β) ex multis substantiis, quæ in sua specie maneant prorsus invariata, et actualem multitudinem retineant, dummodo se invicem compleant in ordine ad certas aliquas operationes simul exercendas, quibus seorsim exercendis impares singulæ sint atque

(1) *Id.*, *ib.*, thes. 14, part. V, pag. 353.

(2) *Id.*, *ibid.*, thes. 15, part. V.

(3) *Ibid.*, thes. 25, part. II, pag. 466.

(4) *Id.*, *Cosmolog.*, thes. 15, part. 1, pag. 100.

(5) *Id.*, *Cosmol.*, thes. 16, pag. 114, 115; *Anthropol.*, thes. 3, pag. 298, 299; thes. 12, pag. 380. Cfr. *Anthropol.*, thes. 1, pag. 268.

(6) *Id.*, *Cosmolog.*, thes. 20, p. 144.

(7) *Id.*, *Ontolog.*, thes. 5, part. III, pag. 204; *Cosmolog.*, thes. 16, p. III, seqq.

(8) *Cosmol.*, *ibid.* et thes. 20, p. 144; *Anthropol.*, thes. 3, p. 297, seqq.

improportionatæ, posse resultare unam per se ac simpliciter naturam, quin obstat actualis multitudo substantiarum, unde talis existit natura.

283. PROPOSITIO I.^a Ex pluribus substantiis actu remanentibus in suo esse specifico non potest una per se ac simpliciter natura existere.

Ex multis actu
remanentibus
substantiis
nequit resultare
una natura.

Prob. 1.º Nequit esse unum simpliciter principium operandi, ubi non est unum simpliciter esse substantiale. Atqui ubi sunt actu plures substantiæ in suo esse specifico remanentes, non est unum simpliciter esse substantiale, ut per se patet. Ergo ex pluribus actu in suo esse remanentibus substantiis nequit unum simpliciter principium operandi principium seu natura existere.

Major sola probanda est, nam cætera perspicua sunt. Principium operandi primum non est, nisi ipsa rei essentia vel substantia. Ergo sicut ubi una dumtaxat est essentia vel substantia, non est nisi unum principium operandi, sic e converso ubi sunt duæ vel plures essentiæ aut substantiæ, totidem erunt principia operandi.

Præterea repugnat in terminis, ubi sunt multæ simpliciter naturæ manentes in sua specie, unam simpliciter esse naturam. Atqui ubi sunt multæ substantiæ actu in suo esse specifico remanentes, sunt totidem simpliciter naturæ. Sane species naturæ procul dubio eadem vel varia est pro identitate vel varietate substantiæ, a qua natura reipsa non differt, sed solum consideratione; quia nempe natura est ipsa substantia spectata cum ordine ad operationes, quas edere valet. Ergo ubi sunt duæ diversæ species substantiæ, non possunt non esse duæ naturæ specie diversæ: et similiter ubi sunt duæ substantiæ numero diversæ, non poterit una numero esse natura, sed duæ.

Deinde in pluribus substantiis actu remanentibus in suo specifico esse, quæ unam dicuntur constituere naturam, tria considerari possunt, unde repetere unitatem natura valet: α) effectus unus, β) actio una indivisibiliter ab illis procedens, ac γ) una denique virtus. Atqui ex nullo ex istis capitibus substantiæ multæ actu in suo esse specifico remanentes accipere veram naturæ unitatem possunt, nec aliud ab

adversariis caput assignatur, nec assignari omnino potest, ut satis per se innotescit. Et primo quidem α) non ex unitate effectus: hæc enim valde extrinseca est, unitas autem simpliciter ac per se talis intrinseca est rebus ipsis; ac præterea hujusmodi unitas reperitur passim in innumeris agentibus, quæ nemo sanus dixerit unam constituere naturam. Quis enim dicat duos equos unum currum trahentes, aut par boum terram aratro vertentium unam naturam conficere? β) Non ex unitate actionis; nam una actio indivisibilis in primis datur ex concursu causæ primæ cum secundis ad omnes earum operationes, prout nunc supponimus tamquam certissimum. An vero dices Deum et causas secundas, simul operantes una indivisibili actione, unam per se naturam efficere? Deinde una indivisibilis actio procedit etiam ex causa principali et instrumentali simul concurrentibus ad unum effectum, et nihilominus causæ istæ non constituunt unam naturam. Actio demum substantiarum, qualis ab adversariis ponuntur, saltem prout ex virtutibus earumdem egreditur, una esse non potest γ). Non denique ex unitate virtutis, nam ubi plures sunt substantiæ, plures simpliciter sunt virtutes operativæ, singulæ in singulis substantiis, nec una simpliciter virtus esse potest, nisi in una simpliciter substantia, sive virtutem operativam velis esse ipsam essentiam, sive accidens. Tota hæc ratio breviter innuitur ab Angelico: *Impossibile est quod eorum, quæ sunt diversa secundum esse sit una operatio. Dico autem operationem unam, non ex parte ejus, in quod terminatur actio, sed secundum quod egreditur ab agente. Multi enim trahentes navim, unam actionem faciunt ex parte operati, quod est unum; sed tamen ex parte trahentium sunt multæ actiones, quia sunt diversi impulsus ad trahendum. Cum enim actio consequatur formam et virtutem, oportet quod quorum sunt diversæ formæ et virtutes, et actiones esse diversas (1).*

Prob. 2.º Non potest una simpliciter esse natura, ubi sunt plura supposita re distincta cum suis distinctis virtutibus operantia. Atqui ubicumque sunt plures actu substantiæ in suo esse specifico remanentes, sunt plura supposita cum suis

(1) S. Thom., lib. 2.^a Contr. Gent., cap. 57, Item, impossibile.

quæque virtutibus operantia. Ergo nequit ex iisdem una haberi simpliciter natura.

Major patet. Nam supposita hujusmodi vel habent intrinsecam et entitativam unionem inter se, vel nullam. Si non habent, certe nequeunt entitative ac proinde simpliciter unum constituere: si habent non sunt actu plura et distincta, nec suis quæque virtutibus operantur. Ergo stat Major.

Minor etiam manifesta est in primis ex terminis. Sed probatur, quia substantiæ hujusmodi actu in suo esse specifico remanentes, antequam in unum conferrent suas vires, et sic unam conflarent naturam, quemadmodum loquuntur adversarii, vel erant supposita vel non. Non esse supposita nequit dici, neque enim est in rerum natura completa substantia, quin sit suppositum, quemadmodum in confesso est apud omnes. Si vero erant supposita, pergunt adhuc suam retinere rationem suppositorum, etiam post prædictam virum unionem. Primo quia incredibile est, ens aliquid absque ulla sui interna mutatione dignitatem suppositi amittere. Ratio enim suppositi non est denominatio pure extrinsecæ, sed realis perfectio re vel conceptu distincta a natura; de quo nunc non est disputandum. Atqui substantia solum per hoc, quod vires suas cum alia conjungat, ut communem effectum producat, profecto interne non mutatur. Ergo substantiæ illæ pergunt esse supposita. Deinde proprium est suppositorum ut sint domini suarum operationum, ac denominentur ab illis. Atqui substantiæ suum specificum esse retinentes, vere dominæ sunt singulæ suarum partialium operationum, licet plures simul operentur eodem prorsus modo, ac si seorsim operarentur. Secus dicendum erit, cum duo homines trabem portant, cum duo boves plastrum collatis viribus trahunt, desinere esse supposita. Quo quid absurdius fingi potest? quasi ratio suppositi foret instar tunicæ ejusdem, quam liceat modo exuere, modo induere, prout quis simul cum aliis operetur, vel cesset ab opere.

Prob. 3.º Multæ illæ substantiæ actu suum esse specificum retinentes, retinent etiam suum quæque principium primum operandi, suas naturas. Ergo hæ distinctæ naturæ, cum una fiunt natura, vel uniuntur entitative et substantialiter, vel non. Si uniuntur, jam desinunt esse multæ substantiæ.

nec amplius suum esse specificum retinent. Si non uniuntur quo pacto, quæso, unum fiunt? nam multa non fiunt unum, nisi per aliquam unionem. Et si solum extrinsece uniuntur, quomodo unum per se ac simpliciter fiunt? Et si naturæ, solum extrinsece unitæ, una per se ac simpliciter natura fieri possunt, quomodo multæ substantiæ simili modo unitæ non fiunt una simpliciter natura et ens unum? Ergo quemadmodum *impossibile est aliquam substantiam* (unam) *esse ex pluribus substantiis, quæ sunt in actu, duo enim, quæ sunt in actu, non sunt unum actu* (1), sicut fatentur adversarii; ita etiam ex duabus naturis nequit una per se natura resultare.

284. PROPOSITIO 2.^a **Gratis omnino, nec sine periculo in Philosophia, negatur divisio substantiæ in completam et incompletam.**

Prima pars patet 1.º ex præcedenti propositione. Ex ea nempe constat idem esse naturam et substantiam, nec possibile esse, ubi est substantia completa, non esse completam naturam, vel ubi sunt plures actu substantiæ suam speciem retinentes, adesse plures incompletas naturas, ex quarum junctione simpliciter una resultat natura. Ergo vel natura dividi nequit in completam et incompletam, vel simili modo dividenda substantia est. Atque ita reapse fecerunt prisci doctores, cum et materiam et formam naturas incompletas posuere, quia sunt incompletæ substantiæ, ex quarum substantiali unione, sicut una simpliciter ac per se coalescit completa substantia, una quoque per se ac simpliciter existit natura.

Prob. 2.º Doctrina adversariorum nullo roboratur argumento, sed si bene percipitur, tota quanta inventa est, in gratiam atomismi. Cum enim viderent haud tardo ingenio viri, exclusis unionibus substantialibus, nullum jam superesse locum incompletis substantiis, nec dari posse composita, quæ essent unum per se, posuerunt omnem substantiam esse ex

Gratis negatur
divisio
substantiæ in
completam
et incompletam;

(1) S. Thom., lib. 7 *Metaph.*, lect. 13, paragr. h. Cfr. 3 p., quest. 2, art. 1; *Contr. Gent.*, lib. 4, cap. 35, *Amplius, nunquam invenitur; et Item, ex duobus...*

sua essentiali ratione completam, quæque vulgo dicuntur composita substantialia, non esse nisi plurium substantiarum, quæ suum esse specificum immutabile prorsus servarent, meram aggregationem. At cum aliunde humani compositi unitatem inficari non possent, quæ gravissimis argumentis omnis generis confirmatur, illam non in aliqua veri nominis unitate substantiæ compositæ, sed in sola unitate naturæ completæ ex duplici incompleta natura, corpore et anima, coalescentis unitate reponendam esse autumarunt; licet enim duæ actu substantiæ sint in homine, unam dumtaxat per se ac simpliciter naturam agnoscendam esse, et sic ope hujus distinctionis in completam, et incompletam naturam, stare cum atomistica doctrina veritatem humani compositi. Quod quid aliud est nisi conceptus *unius per se, substantiæ compositæ ac naturæ*, auctoritate plurium sæculorum et communi sensu Philosophorum venerandos, in alienum sensum detorquere, atque ad normam præjudicati systematis utcumque accommodare? Hinc probatur.

Secunda pars. Ea enim est, si quæ alia, periculi plena doctrina, quæ certissimas summique momenti veritates vix verbo tenuis explicat, re tamen vera prorsus pessumdat. Atqui talis est doctrina statuens, ex pluribus naturis substantialiter in sua specie completis in eaque remanentibus posse completam naturam, quæ vere ac simpliciter una natura sit, resultare. Ergo...

Minor. patet ex omnibus, quæ fuse in præcedenti propositione disputata sunt. Suo autem loco magis declarabitur cum adversariorum doctrina stare re vera non posse aut substantialem animæ cum corpore conjunctionem, aut humani compositi unitatem naturalem substantialemque.

285. **Objic. 1.º** Tum nova existit natura, cum novum principium intrinsecum operationum habetur. Jam vero iisdem manentibus substantiis possunt diversa principia operationum exurgere. Nam «cum singulæ substantiæ propria essentia constant et determinata vi, necesse est ut alias operationes edere possint, cum singulæ seorsim existunt, alias, cum uniuntur, et vires suas conferunt; item alias operationes cum plures, alias cum pauciores copulantur; alias, cum hoc modo, alias, cum illo modo uniuntur: ex singulis

quæ doctrina
periculosa in
Philosophia
videtur.

enim et diversis viribus una completa vis exurgit, quæ illud potest, quod omnes seorsim non possent. Quapropter cum substantiæ secundum suas primitivas vires animantur, atque ita uniuntur, ut permanens sit unio, et quidem ita, ut quod ex unione prodit, sit subjectum capax plurium mutationum accidentalium, quibus nempe subest idem manens, tunc obtinet combinatio, cujus intrinseca ratio est in singulis naturis substantiarum, ideoque est *naturalis*; atque id, quod exurgit, cum sit principium intrinsecum novum operationis, est quoque nova natura» (1).

Resp. dist. Major.; si principium novum habetur operationum primum et intrinsecum ac radicale, *conc.*; secus, *neg.*
Et *contradist. Minor., neg. conseq.*

Quod vero probationem attinet; primum dico, si substantiæ intrinsece et entitative uniantur ita, ut unio hujusmodi substantialem ac specificam mutationem supponat in illis, plane concipitur, quomodo possint novam naturam constituere, novasque et specificè diversas edere operationes. At si unio substantiarum est prorsus extrinseca, intactam relinquens naturam et specificum esse unitorum, non potest id ullo modo intelligi, quia quamdiu manent eadem substantiæ, eodem modo operentur necesse est, nec varietas poterit esse nisi extrinseca et mechanica. Enimvero cum plures nautæ uniuntur ad remigandum, conferunt in unum vires suas, idque faciunt universi, quod singuli facere seorsim non possent. An dices etiam illos unam naturam constituere? Cumque diversæ rotæ apte in horologio ordinantur, cum plures machinæ aliæ aliis conseruntur, quot vere mirandos producunt effectus, quos certe singulæ non possent producere! Dices ergo etiam hic novam adesse naturam? Si affirmas, artem cum natura permisces. Si negas, explica nobis tandem, quid discriminis intersit inter hasce machinas, tuasque illas substantias completas, quæ in sua diversitate et individuali et specifica permanentes, adhuc unum aliquid per se ac simpliciter tale, nempe unam naturam constituunt. Itaque quoscumque effectus edant viribus in unum collatis

(1) Ita cl. Palmeri, *Ontol.*, thes. 15, part. V. Cfr. *Anthropol.*, thes. 3 et thes. 12.

substantiæ illæ, repugnat ut sint una substantia vel una vere natura, nisi vocibus abutamur. Deinde addo, quod sive permanens sive instantanea sit unio, quamdiu sit mere extrinseca, nihil prorsus valebit ad unam naturam constituendam; nec id quod exinde resultat, erit magis unum subjectum, quam sit acervus lapidum, aut examen apum, aut acies militum instructa, aut domus ex calce, lapidibus et lignis conflata, nempe non poterit esse unum physice subjectum in vero sensu, sed vel unum morale, vel pure extrinsece ac per accidens unum. Permanentia etiam sola unionis nihil magis proficit. An non possunt uniti permanere in æternum lapides in acervo aut grana tritici in sacco, quin unam efficiant naturam? Quare tertio dico combinationem vel unionem, qualem describunt adversarii, non magis *naturalem* dici mereri, quam aut unionem apum ad favos mellis fabricandos, aut plurium rotarum, quibus varii motus existunt in machinis, ac multiplices eduntur effectus.

Dices: quamvis conjunctio substantiarum, prout ab Atomistis asseritur, sit singulis substantiis, quæ cœeunt, accidentalis et extrinseca, non tamen est accidentalis et extrinseca, sed omnino essentialis, ipsi toti subjecto, quod exinde resultat. Ergo potest hoc modo haberi nova aliqua natura.

Resp. idipsum dicendum esse de acervo lapidum, nam licet singuli lapides accidentaliter ac pure extrinsece uniantur, tamen toti acervo essentialis est hujusmodi unio, secus enim non esset acervus. Itaque *neg.* conseq.

Objic. 2.º Ad rationem unius per se satis est, quod adsit natura una completa subsistens, unum nempe suppositum. Atqui ex pluribus substantiis actu completis et in suo esse remanentibus potest resultare una natura completa subsistens, unum nempe suppositum. Ergo.

Minor confirmatur ex mysterio SSmæ. Incarnationis, in quo duæ naturæ, divina et humana, conjunguntur in unum, et inde resultat vere unum per se subjectum.

Resp. conc. Major., *neg.* Minor., nam ut constat ex dictis, post unionem naturarum ab adversariis positam, totidem remanent naturæ subsistentes, quot sunt substantiæ unitæ.

Ad probat. *dist.* assert.: conjunguntur in unitate naturæ, *neg.*, id enim esset hæresin Eutychnam instaurare: in unitate dumtaxat suppositi, *conc.* Unde Christus Dominus est unum per se ratione suppositi, est enim unum vere subjectum unaque persona divina, non autem ratione naturæ, quæ duplex est et impermixta. Nihil ergo prodest adversariis exemplum, sed potius obest.

CAPUT II.

DE SUPPOSITO ET PERSONA.

Cum ratio subsistendi propria substantiæ perfectissime non cernatur, nisi in supposito et persona, oportet notiones has magis in particulari enucleare. Quamquam enim suppositum et persona sit substantia prima; ex iis tamen quæ hactenus de prima substantia dicta sunt, nondum satis declarata manet ratio personæ ac suppositi, quæ frequentissimi usus summique momenti est in sacra Theologia.

ARTICULUS I.

Exponitur notio suppositi ac personæ.

286. Varia sunt nomina quibus substantia singularis, perfectam nacta subsistendi seu per se existendi rationem, designatur: vocatur enim *substantia prima*, *hoc aliquid*, *suppositum*, *hypostasis*, *persona*, *substantia*, et *res naturæ* (1): Et quoniam tum nomen tum ratio suppositi non solum rebus creatis, sed Deo etiam tribuitur, in definitione sive venanda sive enucleanda diligenter cavendum est, ne quippiam statuatur, quod cum rationis ac fidei principiis minus cohæreat. Notio enim suppositi ac personæ una ex illis est, de quibus decernere accurate Philosophia non potuit, donec luce doctrinæ revelatæ illustraretur. Quamobrem notarunt jam pridem plures PP. Ecclesiæ, illos qui rationis tantum præceptis vel ethnica Philosophiæ vocibus aures præbere

(1) Vide S. Thom., 1 p., q. 29, a. 2. Cfr. Conimbric., de *Predicam.*, in cap. 5, de *Subst.*, quæst. 2, art. 3.